PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

XUNTA DE GALICIA

PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

XUNTA DE GALICIA

ÍNDICE

PRESENTACIÓN

1. Introdución xeral
2. Estrutura do documento

Título I. METODOLOXÍA DE ELABORACIÓN DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

Capítulo 1. MARCO XURÍDICO PARA A ELABORACIÓN DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL DE GALICIA (POL)

1. O marco legal vixente
2. O planeamento con incidencia no Plan de Ordenación do Litoral
3. Obxectivos e contido do Plan de Ordenación do Litoral
4. Procedemento para a elaboración e tramitación do Plan de Ordenación do Litoral
5. O Plan de Ordenación do Litoral como Catálogo de Paisaxe

Capítulo 2. CRITERIOS METODOLÓXICOS PARA A FORMULACIÓN DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL DE GALICIA (POL)

1. Principios reitores para unha protección sostible.
2. A protección do litoral e a paisaxe, un novo enfoque para a planificación
3. Principios do Plan de Ordenación do Litoral

Capítulo 3. O GOBERNO DO TERRITORIO E A PARTICIPACIÓN

1. A participación institucional e social no proceso de elaboración do Plan de Ordenación do Litoral
2. Cuestionario DELPHI a Actores Institucionais e Sociais. Diagnóstico percibido
3. Sistema de Traballo para o desenvolvemento da enquisa a expertos co método DELPHI sobre o Plan de Ordenación do Litoral de Galicia
4. Cuestionario DELPHI

Título II. SÍNTESE TERRITORIAL

Capítulo 1. ESTRUTURA TERRITORIAL

1. As escalas de lectura do territorio
2. O Planeamento Territorial
3. O Planeamento Sectorial
4. O Planeamento Urbanístico
5. Espazos Naturais Protexidos
6. O sistema de asentamentos
7. Conclusións

Capítulo 2. DINÁMICA SOCIOECONÓMICA

1. Introdución
2. Situación xeográfica
3. Infraestruturas e equipamentos
4. Análise demográfica
5. Análise do mercado de traballo
6. Análise sectorial
7. Análise DAFO
8. Plan de Acción

Capítulo 3. A DINÁMICA TURÍSTICA NO LITORAL DE GALICIA

1. Trazos xerais do turismo en Galicia
2. O modelo de deseño dos mercados turísticos
3. Aplicación do modelo: caracterización dos espazos turísticos no litoral galego
4. Breve diagnóstico
5. Propostas estratéxicas

Capítulo 4. ENERXÍA

1. O sector enerxético
2. Recursos enerxéticos
3. Balance enerxético
4. Enerxía, medio natural e paisaxe
5. Plans e programas
6. Criterios para un modelo de desenvolvemento sostible

Título III. PAISAXE

Capítulo 1. A PAISAXE

1. A paisaxe no Plan de Ordenación do Litoral
2. Caracterización da paisaxe costeira
3. Valoración da paisaxe
4. Planificación da paisaxe

Capítulo 2. AS PAISAXES

1. Metodoloxía
2. Comarcas costeiras
3. Sectores costeiros
4. Unidades de paisaxe

Capítulo 3. AS FICHAS DE UNIDADES DE PAISAXE

1. As fichas de unidades de paisaxe
2. Fichas

Título IV. MODELO DE XESTIÓN

Capítulo 1. MODELO DE XESTIÓN

1. Galicia no contexto do espazo atlántico
2. Ámbito
3. Modelo Territorial
4. Estrutura
5. Áreas do Plan de Ordenación Territorial
6. Espazos de Interese
7. Ámbitos de Recualificación
8. Sistemas xerais territoriais
9. O marco xurídico complementario ao Catálogo e as Directrices de Paisaxe
10. Conclusións

Capítulo 2. ESTRATEXIAS

1. Estratexia 1. Posta en valor de elementos identitarios do litoral
2. Estratexia 2. Corredores ecolóxicos e culturais
3. Estratexia 3. Sendas patrimoniais
4. Estratexia 4. Recuperación e adecuación paisaxística dos sistemas duna-praia
5. Estratexia 5. Recualificación da fachada marítima
6. Estratexia 6. Integración de infraestruturas viarias e tratamento de accesos a núcleos
7. Estratexia 7. Observatorios de paisaxes

Capítulo 3. A SENDA DOS FAROS

1. Introdución
2. Trazado xeral da Senda dos Faros
3. Ruta Iniciática: as sete costas. Trazados exemplo
4. Instrumentos de desenvolvemento
5. Usuarios da senda

Título V. NORMATIVA

Capítulo 1. NORMATIVA

1. Título Preliminar. Disposicións xerais
2. Título I. Modelo Territorial
3. Título II. Criterios xerais
4. Título III. Normas de Protección
5. Título IV. Desenvolvementos urbanísticos
6. Título V. Disposicións específicas para as praias e o seu contorno
7. Título VI. A integración paisaxística
8. Título VII. Actuacións complementarias

Título VI. PROGRAMA DE ACTUACIÓN

Capítulo 1. PROGRAMA DE ACTUACIÓN

Título VII. ANEXOS

Capítulo 1. ESPAZOS DE INTERESE PAISAXÍSTICO

Capítulo 2. NÚCLEOS DE IDENTIDADE DO LITORAL

Capítulo 3. PRAIAS

Título VIII. DOCUMENTACIÓN GRÁFICA

CARTOGRAFÍA DO MODELO TERRITORIAL

Desde a Xunta de Galicia estamos convencidos de que o desenvolvemento da nosa Comunidade Autónoma debe fundamentarse nun crecemento harmónico cos valores do noso territorio. Nese sentido, o litoral de Galicia presenta un diverso número de paisaxes e oportunidades, que a sociedade enteira debe poñer en valor.

Neste contexto, o Plan de Ordenación do Litoral xorde como un instrumento capaz de favorecer unha xestión integral do territorio, un instrumento eficaz para dirixir as políticas de ocupación do solo co obxectivo de avanzar cara a unha sociedade máis xusta e competitiva pero ao mesmo tempo máis comprometida coa sostibilidade e a paisaxe.

Unha paisaxe: un mar, unha terra e as súas xentes, que son o pasado, o presente e, sen dúbida ninguna, o futuro máis esperanzador de Galicia e que necesita dun novo modelo para seguir vivindo nun territorio que experimentou nas últimas décadas, máis que ningún outro de Galicia, unha forte presión urbanizadora.

Dirixir estes procesos e conseguir unha protección efectiva da costa son un dos obxectivos máis ambiciosos deste Plan de Ordenación do litoral. Xunto a estes, e na orixe da súa metodoloxía e formulación, está o dar a coñecer estes valores naturais e humanos que conforman a nosa identidade.

Convencidos da importancia que a ordenación de territorio ten non só para a calidade de vida da nosa sociedade, senón tamén para a nosa economía, é polo que se elaborou o Plan de Ordenación do Litoral co obxecto de que sirva como modelo e instrumento de coordinación das políticas con incidencia no territorio costeiro.

Agustín Hernández Fernández de Rojas
Conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas

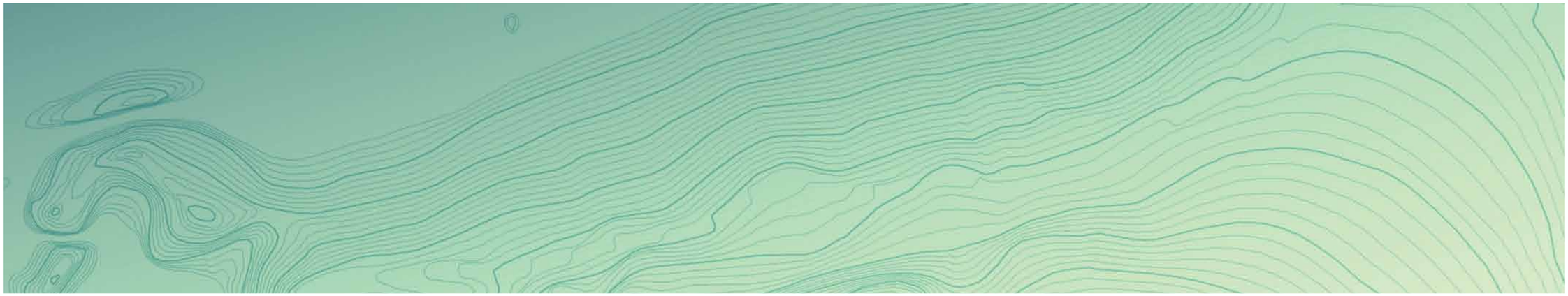

1. PRESENTACIÓN

1.1. INTRODUCIÓN XERAL

O desenvolvemento sostible de Galicia é unha prioridade estratéxica da acción de goberno da Xunta de Galicia. O noso patrimonio natural é a base sobre a que se debe sustentar o crecemento equilibrado da nosa economía e a nosa calidade de vida.

Con este obxectivo o Goberno está impulsando unha serie de políticas considerando o conxunto do territorio de Galicia como un único espazo, un único sistema, un espazo único de maneira que a súa ordenación e o seu desenvolvemento harmónico e racional garantan a súa sostibilidade.

Nese sentido o desenvolvemento dos instrumentos previstos na Lei **10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia é o primeiro paso para a consecución destes obxectivos.**

A Lei **10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, desenvolve a competencia en materia de ordenación territorial atribuída á comunidade autónoma e establece os obxectivos e instrumentos para desenvolvelos. Configúranse así as** Directrices de ordenación do territorio, os Plans territoriais integrados, os Programas coordinados de actuación, os Plans e proxectos sectoriais e os Plans de ordenación do medio físico.

Con posterioridade, a Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia establece que o Plan sectorial de ordenación do litoral a que fai referencia a disposición transitoria oitava da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, terá a natureza dun plan territorial integrado regulado na Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, ao obxecto de establecer os criterios, principios e normas xerais para a ordenación urbanística da zona litoral baseado en criterios de perdurabilidade e sostibilidade, así como a normativa necesaria para garantir a conservación, protección e posta en valor das zonas costeiras.

A **Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia** establece a suspensión de novos desenvolvementos urbanísticos na zona litoral segundo os supostos recollidos nos seus artigos 3 e 4. Conforme aos mesmos, o alcance desta suspensión prorrogábase durante o prazo de dous anos contado desde a entrada en vigor da citada lei, ou ata a aprobación do Plan de ordenación do litoral ou do Plan Xeral de Ordenación Municipal adaptado integramente á Lei 9/2002, do 30 de decembro. Estas medidas alcanzábanse o día 17 de maio de 2009.

Aínda que os traballos para a elaboración deste Plan estaban avanzados quedaba aínda un longo camiño por percorrer. De tal xeito que ese mesmo ano apróbase a Orde do 14 de maio de 2009 pola que se acorda unha nova suspensión preventiva previa á aprobación inicial do Plan de ordenación do litoral de Galicia. Esta Orde suspende a tramitación e aprobación dos plans especiais de reforma interior, plans parciais, plans de sectorización e instrumentos de equidistribución que teñan por obxecto a transformación urbanística de terreos situados a unha distancia inferior a 500 metros, medidos en proxección horizontal terra adentro, desde o límite interior da ribeira do mar dos concellos que se relacionan no anexo da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia conforme ao suposto establecido no articulado da Orde.

A citada suspensión produciuse co obxecto de evitar as consecuencias derivadas da consolidación de expectativas de urbanización xerada pola aprobación do planeamento de desenvolvemento, así como pola necesidade de que o ámbito material do Plan de ordenación do litoral non se vise previamente condicionado.

Estamos convencidos de que en boa parte a degradación que sufriu o litoral de Galicia provén dunha ausencia de coñecemento da súa natureza e as súas dinámicas. Así, fronte ao descoñecemento o urbanismo sen límites ocasionou transformacións bruscas en boa parte da costa xerando graves problemas de perda de valor dun territorio e unha paisaxe fortemente apreciados pola poboación. Unha paisaxe que é ao mesmo tempo un recurso e un activo patrimonial, económico, ambiental e funcional. Hai que dicir que isto foi un proceso que en Galicia tivo menos incidencia que noutras partes de España e aínda hai amplas zonas que conservan os seus valores.

O modelo de crecemento que poderiamos denominar “sen criterio” orixinou naqueles puntos en que este fenómeno se produciu ademais dunha urbanización intensa e uns sistemas urbanos ineficientes, unha serie de impactos e efectos perturbadores que afectan non só á percepción que temos da paisaxe litoral senón ao sistema litoral no seu conxunto (hidroloxía, hábitats e biodiversidade, perda de solo, contaminación, etc.), pondo en perigo o propio funcionamento do sistema costeiro. A impermeabilización dos solos, a fragmentación dos hábitats, a perda de biodiversidade, a presión sobre a calidade e cantidade dos recursos hídricos, a contaminación e produción de residuos, os custos globais da erosión, son só algunhas das consecuencias destes procesos.

Cabo Ortegal.
Rías Altas.

O crecemento urbano cómpre, pero debe responder a un modelo de desenvolvemento equilibrado e sostible. A definición deste novo modelo de ocupación do territorio corresponde á Xunta de Galicia, en colaboración cos axentes sociais, concellos, institucións e a través dos instrumentos de ordenación do territorio e ao planeamento urbanístico. Este é o camiño que agora lle inicia coa tramitación deste documento, o Plan de Ordenación do Litoral de Galicia.

Un plan que esperamos sexa capaz de proporcionar elementos de decisión que contribúan á xestión sostible do Litoral, a recuperación de zonas degradadas e a conservación as áreas sensibles e alertar a poboación sobre os problemas ambientais da zona costeira e a urxente necesidade dunha xestión racional deste territorio. Para iso fíxose un especial esforzo por identificar, protexer e pór en valor os distintos elementos de carácter natural e do patrimonio cultural e etnográfico que caracterizan a costa de Galicia.

Estamos convencidos de que a medida máis eficaz e eficiente para logar unha solidariedade interxeracional e un uso racional dos recursos é o coñecemento. Por iso este plan incorpora unha análise exhaustiva e rigorosa do territorio co obxectivo non só de facer aflorar os seus valores senón de daros a coñecer. A comprensión e o coñecemento deste complexo sistema facilitará a comprensión do modelo e as decisións adoptadas, sendo máis fácil así que a sociedade de Galicia faga seu este plan. Este é o reto que a xestión do POL sexa o mecanismo máis eficaz para a consecución dun desenvolvemento sostible de Galicia no seu conxunto e do seu litoral en particular.

1.1. ESTRUTURA DO DOCUMENTO

Recóllese a continuación unha “folla de ruta” da información, contida no presente documento, estruturada baseándose, por unha banda nos contidos establecidos para os plans territoriais integrados na Lei 10/1995, de 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia e, por outra, nas funcións encomendadas ao POL.

contido

- **Diagnóstico territorial da área,** en especial no tocante aos recursos naturais, poboación, planeamento vixente e situación socioeconómica.
- **Definición dos obxectivos da ordenación,** con especial atención ao estudo das posibilidades de desenvolvemento socioeconómico.
- **Sinalamento dos espazos aptos para servir de soporte ás grandes infraestruturas,** determinando a situación e características daquelas que deban crearse ou modificarse para potenciar o desenvolvemento socioeconómico comarcal.
- **Definición da situación** dos equipamentos de interese común para a área ou zona obxecto do plan.
- **Criterios, principios e normas xerais** que constitúan o referente para a ordenación urbanística municipal.
- **Recomendacións e propostas** relativas aos espazos que deban ser obxecto de remodelación, rexeneración ou rehabilitación, a fin de evitar a súa degradación ou conseguir a súa recuperación para usos, total ou parcialmente, distintos.
- **Determinacións tendentes a evitar desequilibrios funcionais** en zonas limítrofes de distintos municipios.
- **Creación de medidas de apoio** encamiñado a incentivar actuacións que favorezan a consecución dos obxectivos fixados nas directrices de ordenación do territorio e no propio plan.
- **Criterios, normas e principios** necesarios para o desenvolvemento das súas determinacións.

funcións

- A definición do ámbito litoral da Comunidade de Galicia, obxecto de ordenación
- A concreción no ámbito litoral de criterios globais para a ordenación dos usos do solo, a regulación de actividades e a fixación dos criterios xerais de protección do medio litoral.
- A protección e conservación dos recursos naturais do litoral, a través do establecemento de criterios para a protección dos elementos naturais, das praias e, en xeral, da paisaxe litoral.
- Establecer un marco básico de referencia para integración de políticas territoriais e actuacións urbanísticas, tendo en conta a sostibilidade dos recursos naturais do litoral. Este marco especificará as concreciónns necesarias para conseguir a máxima eficiencia e sinerxía do conxunto de actuacións a realizar no litoral, sempre baixo a perspectiva da súa necesaria protección, conservación, mellora e racionalización dos usos que soporta.
- Considerar no seu conxunto o litoral como unha entidade espacial claramente individualizada dotada dun alto valor que debe ser debidamente protexido desde unha perspectiva integral, dentro dunha política de desenvolvemento sostible.
- Sinalar e delimitar aqueles ecosistemas litorais e costeiros, praias e unidades xeomorfolóxicas e paisaxísticas, cuxas características naturais, actuais ou potenciais, xustifiquen a súa conservación e protección.
- Fixar as directrices para a ordenación territorial dos concellos costeiros da Comunidade Autónoma de Galicia. Propiciar a ordenación a gran escala, dos usos do solo, dentro das distintas categorías de ordenación que configuran as distintas unidades paisaxísticas.
- Elaborar unha normativa particular de aplicación nas distintas categorías que constitúa o marco de ordenación a partir do que regular e controlar os usos e actividades localizadas no litoral, desde a perspectiva da necesaria protección e conservación das súas características e valores naturais.
- Lograr unha óptima coordinación de actuacións territoriais e urbanísticas entre as Administracións que operan sobre o litoral e o seu medio terrestre (Administracións Centrais, Autonómica e Local) baixo o previo e obrigado respecto ás competencias administrativas de cada parte e dos mecanismos de coordinación en vigor. O POL ten que ser un instrumento de desenvolvemento sostible que unha os intereses e a xestión das tres administracións e consiga unha posta en valor da costa permitindo un gozo público da mesma sen degradar o medio.
- Constituír a base para a elaboración dun Programa Coordinado de Actuación do espazo litoral e a proposta de actuacións para a conservación e restauración do espazo costeiro.

	I. Metodoloxía			II. Síntese territorial				III. Paisaxe			IV. Modelo de xestión						VII. Anexos			
	cap.1. MARCO XURÍDICO	cap.2. CRITERIOS METODOLÓXICOS	cap. 3. O GOBERNO E A PARTICIPACIÓN	cap.1. ESTRUTURA TERRITORIAL	cap.2. DINÁMICA SOCIOECONÓMICA	cap.3. DINÁMICA TURÍSTICA	cap.4. ENERXÍA	cap.1. A PAISAXE	cap.2. AS PAISAXES	cap.3. AS FICHAS DE UNIDADES DA PAISAXE	cap.1.MODELO	cap2. ESTRATEXIAS	cap.3. A SENDAS DOS FAROS	V. Normativa	VI. Programa de actuación	anexo 1. ESPAZOS DE INTERESE	anexo 2. NÚCLEOS DE INDENTIDADE LITORAL	anexo 3. PRAIAS	VIII. Documentación gráfica
contido				●	●	●	●	●											
Diagnóstico territorial da área	●	●	●								●								
Definición dos obxectivos da ordenación											●			●					
Sinalamento dos espazos aptos para servir de soporte ás grandes infraestruturas											●								
Definición da situación											●	●							
Criterios, principios e normas xerais										●		●		●					
Recomendacións e propostas														●					
Determinacións tendentes a evitar desequilibrios funcionais														●					
Creación de medidas de apoio													●		●				
Criterios, normas e principios												●		●					
funcións									●										
A definición do ámbito litoral da Comunidade de Galicia											●			●					
A concreción no ámbito litoral de criterios globais para a ordenación dos usos do solo											●	●		●					
A protección e conservación dos recursos naturais do litoral											●	●	●	●					
Establecer un marco básico de referencia para integración de políticas territoriais e actuacións urbanísticas		●						●	●		●			●					
Considerar no seu conxunto o litoral como unha entidade espacial										●						●	●	●	●
Sinalar e delimitar aqueles ecosistemas litorais e costeiros											●			●					
Fixar as directrices para a ordenación territorial dos concellos costeiros														●					
Elaborar unha normativa particular de aplicación nas distintas categorías																			
Lograr unha óptima coordinación de actuacións territoriais e urbanísticas														●					
Constituír a base para a elaboración dun Programa Coordinado de Actuación															●				